

Pohjoisen mytologian uudelleenkirjoittamista Siri Pettersenin  
teoksessa *Odininlapsi*

Jenna Mikkonen

Kirjallisuuden kandidaatintutkielma

Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2020

Ohjaaja: Risto Niemi-Pynttari

Opponentti: Anna Pakarinen

# SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto	3
2 Maailman luominen fantasiakirjallisuudessa	5
2.1 Mimesiksen ja mahdottoman yhdistäminen	5
2.2 Myytit ja uudelleenkirjoittaminen kuvitteellisen maailman luomisessa	7
3 Skandinaavinen mytologia	8
3.1 Historiallinen tausta	8
3.2 Runo-Edda ja merkittävät teokset	9
4 Skandinaavinen mytologia <i>Odininlapsessa</i>	10
4.1 Jumalkansa ja Odin	10
4.2 Mahti ja magian kuvaaminen	14
4.3 Korppien symboliikka	18
5 Päättäntö	21
Lähteet	24

# 1 Johdanto

Käsittelen tutkielmassani, miten skandinaavisen mytologian myytit ja niiden uudelleenkirjoittaminen näkyvät Siri Pettersenin teoksessa *Odininlapsi (Odinsbarn, 2013)*. Tavoitteeni on tunnistaa teoksessa esiintyviä myyttejä ja käsitellä niitä lähiluku-metodilla skandinaavisen mytologian kontekstissa. Alkuperäiset myytit punoutuvat *Odininlapsen* fantasiamaailmaan muovattuina siihen sopiviksi, eivätkä alkuperäisessä muodossaan. Myyttien uudelleenkirjoittaminen saa aikaan vaikutelman täysin uudenlaisesta fantasiamaailmasta, vaikka rakennuselementit ovat jo vuosisatoja vanhoja. Tutkimusaiheen valintaan on vaikuttanut henkilökohtainen kiinnostus myytteihin modernin kirjallisuuden kuvitteellisten maailmojen rakennuselementtinä. Perustelen aihevalintaani myös sillä, että fiktiivisten maailmojen tutkiminen jää usein taka-alalle verrattuna kertomusten tutkimiseen.

*Odininlasta* ei ole tutkittu aiemmin Suomessa, mahdollisesti siksi, että teos on melko tuore. Myös kansainvälistä tutkimusta löytyi niukasti, mutta Cristina Vişovanin *Re-writing Old Norse Mythology - Siri Pettersen's Odinsbarn (2017)* sivuaa omaa aihettani. Vişovanin tutkimus käsittelee skandinaavisen mytologian elementtejä laaja-alaisesti, keskittyen kohdeteoksen tulkintaan etymologian kautta, poiketen näin kandidaatintutkielmani aiheajauksesta. Tutkimus skandinaavisen mytologian vaikutuksesta fantasiakirjallisuudessa on suurelta osin kansainvälistä. Useat tutkimukset käsittelevät mytologia-aineiston hyödyntämistä Tolkienin fantasiamaailmassa, kuten vaikkapa Tommy Kuuselan *In Search of a National Epic: The use of Old Norse myths in Tolkien's vision of Middle-earth (2014)*. Jyväskylän yliopistossa myyttejä fiktiivisessä kirjallisuudessa ovat käsitelleet pro gradu -tutkielmissa esimerkiksi Katja Kontturi: *“Alussa oli Ptah, ja Ptah loi taivaan, maan ja meret.” fantasian kirjoittamisesta mytologia-aineistoja hyödyntäen (2009)* ja Tarja Peltonen: *Myytit ja ylikuonnollinen Mikael Niemen kirjoissa Kyrkdjävulen ja Blodsjugarna (2009)*.

*Odininlapsi* aloittaa kolmiosaisen nuorille ja nuorille aikuisille suunnatun *Korpinkehät*-fantasiasarjan. Myös sarjan kaksi myöhempää osaa on käännetty suomeksi: *Mätä (Råta, 2014)* ja *Mahti (Evna, 2015)*. Trilogian tapahtumapaikkana on fiktiivinen Yminmaa, karu pohjola, joka kuvastaa elävästi skandinaavista maisemaa. *Odininlapsi* kertoo

nuoresta tytöstä nimeltä Hirka, joka elää ulkopuolisena Yminmaassa. Hirkalta puuttuu häntä, vaikka kaikilla muilla yminmaalaisilla on sellainen. Hän on koko elämänsä luullut menettäneensä hännän vauvana suden hyökkäyksen myötä. Ennen Riittiä Hirka saa tietää olevansa odininlapsi, ihminen, myytti vieraasta maasta. Hirkan kasvatti-isän toiveena on, ettei tyttö osallistuisi Riittiin, jossa tämän kykenemättömyys syleillä paljastuu väistämättä. Helpottaakseen Hirkan pakomatkaa pyörätuolissa istuva Thorrald-isä tappaa itsensä veriruoholla. Hautajaisten jälkeen Hirka matkustaa Korppihoviin tarkoituksenaan välttää Riitti, mutta erinäisten tapahtumien seurauksena hän päättää kuitenkin matkustaa Jäämuuriin, kaupunkiin, jossa Riitti järjestetään.

Tutkielmassani pyrin vastaamaan kysymykseen, millaisia vastaavuuksia *Odininlapsi*-teoksesta löytyy suhteessa skandinaaviseen mytologiaan. Vastaavuuksien havainnoimisen ohessa pohdin, miten Pettersen on uudistanut perinteistä skandinaavisen mytologian aineistoa *Odininlapsen* kuvitteellisessa maailmassa. Pyrin myös erittelemään millaisia funktioita myyteillä on kohdeteoksen kuvitteellisen maailman uskottavuuden kannalta. Analyysini kohteena ovat erityisesti jumalkansa aesir ja Odin. Lisäksi olen valinnut käsiteltäväksi kohdeteoksessa esiintyvän Mahdin ja korppien symboliikan.

Skandinaavista perintöä kantavan mytopoeettisen maailman lisäksi kohdeteoksessa on havaittavissa viittauksia kristinuskoon. Tästä syystä koen tarpeelliseksi selostaa lukijalle skandinaavisen mytologian historiallista taustaa, joka punoutuu vahvasti yhteen keskiajalla Islantiin vakiintuneen kristinuskon kanssa. Skandinaavisen alueen ja sen myyttien historiaa on tutkinut muun muassa John Lindow, jonka teos *Norse Mythology: A Guide to the Gods, Heroes, Rituals, and Beliefs* (2002) on toiminut yhtenä tutkielmani ensisijaisista lähteistä. Skandinaavisen kontekstin lisäksi käsittelen tutkielmani teoriaosuudessa kuvitteellisen maailman luomista fantasiakirjallisuudessa. Mark J. P. Wolf (2012) on tutkinut kattavasti fiktiivisten maailmojen luomisen historiaa, mistä onkin luontevaa siirtyä erittelemään myyttien ja uudelleenkirjoittamisen merkityksiä maailman rakentamisessa. Myyttejä ja niiden muuntamista kirjallisuuden tarkoituksiin ovat tutkineet ainakin Sabine Wienker-Piepho ja Brian Attebery sekä suomalaisista Liisa Steinby. Myyttien käyttämistä kirjallisuudessa tutkittaessa on tärkeää ottaa huomioon historiallinen ja kulttuurinen konteksti sekä ajan saatossa tapahtuneet muutokset myytin määritelmässä.

## 2 Maailman luominen fantasiakirjallisuudessa

Wolf (2012, 3) määrittelee kuvitteelliset maailmat tieteidenvälisiksi tutkimuskohteiksi, joissa korostuu menetelmäpohjainen lähestyminen aiheeseen. Tämä lähestymistapa toteutuu myös tutkielmassani, rajaten kohdeteoksen käsittelemisen skandinaavisen mytologian viitekehykseen. Kuvitteellisten maailmojen toimivuuden kannalta niiden tärkeimpiin tehtäviin kuuluu yleisön mielikuvituksen herättäminen. Maailmoja tutkittaessa on myös hyvä muistaa, että tarina on riippuvainen sitä ympäröivästä maailmasta, kun taas maailmaa voi käsitellä itsenäisenä, kerronnallisista rakenteista erillisenä. (Wolf 2012, 17.)

Fantasiakirjallisuus ja kuvitteelliset maailmat kuuluvat saumattomasti yhteen fantasialle ominaisen mahdottomuuden myötä. Fantasiakirjallisuuden irtaantuminen realismista tapahtui romantiikan aikakaudella nationalismi-ihanteen myötä (Wolf 2012, 97). Fantasiagenre polveutuu myyteistä ja kansantaruista, joita käytettiin kirjallisuudessa jo aiemmin osana arkielämän representoimista sekä antamaan fiktiivisille kertomuksille fantasian tuntua (Wolf 2012, 67). Kohdeteokseni Odininlapsi luokitellaan kuuluvan fantasiakirjallisuuteen, mikä ilmenee edellä mainituista myyttisten elementtien hyödyntämisestä sekä kertomuksen tapahtumapaikan mahdottomuudesta.

Todorov kyseenalaisti ensimmäisenä fantasian määrittelemisen todellisuuden kautta ja rajasi fantastisen tekstin tärkeimpiin ominaisuuksiin kyvyn herättää epävarmuutta lukijassa (Jackson 1981, 26; 28). Todorovin teorian mukaan lukijan täytyy kohdella kuvitteellista maailmaa todellisen kaltaisena niin, että lukijan havaintoihin sisältyy kuitenkin epäily maailman uskottavuudesta (Jackson 1981, 28).

### 2.1 Mimesiksen ja mahdottoman yhdistäminen

Brian Attebery toteaa fantasian tapahtuvan kuvitteellisessa maailmassa, jonne on mahdotonta päästä käyttämättä maagisia keinoja. Atteberyn mukaan fantasia on metaforista kirjallisuutta, jossa mahdottoman läsnäolo estää lukijalta kirjallisen lukemisen. (Attebery 2014, 21.)

Kuvitteellisten maailmojen taustalla on filosofinen ajatus siitä, miten erilaisia asiat olisivat voineet olla verrattuna siihen miten ne ovat. Teoriassa todellinen maailma on hierarkian keskellä ja sitä ympäröivät mahdolliset kuvitteelliset maailmat. 1970-luvulla kehittyneet filosofiset ideat ja teorit auttoivat todentamaan väitteen, jonka mukaan fiktio voi sisältää joitakin totuuksia. Marie-Laure Ryan tunnistaa monia saavutettavuussuhteita todellisen ja fiktiivisen maailman välillä, kuten esimerkiksi luonnonlait sekä kronologinen ja kielellinen yhteensopivuus. (Wolf 2012, 17–19.)

Samuel Taylor Coleridge jakoi mielikuvituksen kahteen tyyppiin: primaariseen ja sekundaariseen. Näistä kahdesta sekundaarinen mielikuvitus hajottaa maailman käsityksiä ja elementtejä luodakseen uutta. Parhaimmillaan sekundaarinen mielikuvitus voi luoda kokonaisen kuvitteellisen maailman. J. R. R. Tolkien ajatteli Coleridgen tavoin ihmisen olevan luotu jumalan kuvaksi ja tästä syystä omaavan lujan tahdon luoda uutta. Tolkien antoi sekundaaristen maailmojen luomiselle termin *subcreation*. (Wolf 2012, 21–23.) Kohdeteokseni *Odininlapsi* hyödyntää selvästi sekundaarista mielikuvitusta luomalla täysin uuden maailman, jossa kertomus tapahtuu. Teoksessa esiintyy myös perinteisestä poikkeava asetelma, jossa primaarimaailma on vihjattu sekundaarimaailman toimiessa tarinan tapahtumapaikkana.

Rosemary Jackson (1981, 33) määrittelee mimeettisyyden tarkoittavan ulkoisen todellisuuden imitoimista. Sekundaarimaailman tulee siis kekseliäisyyden ja johdonmukaisuuden lisäksi välittää lukijalle tunne maailman kokonaisuudesta ollakseen uskottava. Erityisesti fantasiakirjallisuudessa kuvitteellinen maailma menettää uskottavuutensa ilman näitä ominaisuuksia. Primaarimaailmaa jäljitellään oletusarvojen kautta ja näitä arvoja muuttamalla sekundaarimaailma saavuttaa kuvitteellisen olemuksensa. Wolfin mukaan on olemassa neljä erilaista oletusarvoa: nominaalimaailma, kulttuurinen, luonnollinen ja ontologinen maailma. Näistä oletusarvoista kulttuurinen ja luonnollinen maailma ovat tärkeimmät primaarimaailman ja itsenäisen keksityn maailman välisen tasapainon luomisessa. (Wolf 2012, 33–37.) Näistä oletusarvoista kulttuurinen maailma on tutkielmani kannalta tärkein ja liittyy olennaisesti *Odininlapsessa* tulkittaviin myytteihin. Kohdeteoksessani kirjailija rakentaa fiktiivisen maailman kulttuuria skandinaavisten alkuperäismyyttien kautta, tavoitellen itsenäisesti uskottavaa maailmaa.

## 2.2 Myytit ja uudelleenkirjoittaminen kuvitteellisen maailman luomisessa

Myyttien käyttäminen fantasiakirjallisuudessa on peräisin jo antiikin Kreikan ajoilta. Aina 1700-luvun uusklassismiin asti antiikin myytit olivat niin yleisiä aiheita kirjallisuudessa, että mytologisia viittauksia käytettiin myös ei-myyttisissä teoksissa. Siirtyminen uusklassismista modernismiin muutti tilanteiden ja toimintapojen käsitteet olosuhteista riippuvaisiksi universaaliuden sijaan. Modernismin seurauksena syntyi historiallinen romaani, jonka ominaisuuksia monesti pidetään myyttisen tarkastelutavan vastakohtana. Maailman käsittämisessä sekä kirjallisuuden alalla tapahtuneiden muutosten vaikutuksesta myyttien käyttäminen teoksissa muuttui vähemmän yksinkertaiseksi. Myyttien suoran lainaamisen sijaan niitä alettiin muunnella, kyseenalaistaa ja uudelleenkirjoittaa. (Steinby 2010, 110–111.)

Brian Atteberyn (2014, 3) mukaan on erityisen tärkeää huomioida, miten kirjailijat muuttavat perinteisiä myyttejä omaan käyttöönsä sopiviksi pelkän myyttien tunnistamisen sijaan. Atteberyn (2014, 9) hypoteesin mukaan fantasiakirjallisuus on tapa luoda uusi yhteys perinteisiin myytteihin ja niiden tuottamiin maailmoihin. Mytologian käyttäminen kuvitteellisen maailman rakentamisessa antaa sekundaarimaailmalle historiallista syvyyttä sekä kontekstin tarinan tapahtumille (Wolf 2012, 189). Folkloren tehtävänä on auttaa luomaan rinnakkaismaailmasta uskottava todellisuus, joka on lukijalle ymmärrettävissä ja tuottaa jonkinlaista tuttuuden tunnetta (Wienker-Piepho 2004, 43–44).

Perinnetarinoita puhtaassa muodossaan hyödyntävien fantasiakirjailijoiden vastakohtana ovat Tolkienin kaltaiset kirjailijat, joiden ei voida nimetä käyttävän mitään tiettyä folkloreaineistoa vaan he yhdistelevät eri aineistoja saumattomasti ja muovaavat näistä uuden, keksityn myyttijärjestelmän (Wienker-Piepho 2004, 46–47; Wolf 2012, 191). Tolkienin Ardasta tulikin uusi kuvitteellisen maailman standardi sen yksityiskohtaisuuden ja aitoutta välittävän vaikutelman myötä (Wolf 2012, 131). Tolkienin muovaamasta kristillisen teologian kanssa harmoniassa toimivasta mytologiasta (Wolf 2012, 190) löytyy vaikutteita myös *Odininlapsesta*, kuten monoteistinen eli yksijumalainen sekundaarimaailma.

### 3 Skandinaavinen mytologia

Skandinaavinen mytologia kertoo maailmanluomistarinan pohjoismaisten kansanuskomusten kautta. Kyseessä on narratiivinen mytologia, jota on kirjattu muistiin sekä proosana että säikeistöinä. Mytologian keskeisiin tapahtumiin vaikuttaa suuresti jumalten ja jättiläisten välinen taistelu. (Lindow 2002, 1.) Tutkimuksessani merkittävän aseman saa jumalten kuningas Odin, joka yhdessä veljiensä Vilin ja Vén kanssa loi maailmankaikkeuden Ymir-jättiläisen ruumiista (Lindow 2002, 247).

John Lindow (2002, 40) esittää kolme aikajanaa, joihin mytologian tapahtumat sijoittuvat: myyttinen menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus. Lindow sijoittaa kaukaiseen menneisyyteen universumin luomisen ja lähimenneisyyteen kosmoksen luomisen Ymirin vartalosta. Suurin osa jumalmyyteistä tapahtuu skandinaavisen mytologian nykyisyydessä, ennakoiden lähitulevaisuuteen sijoittuvaa Ragnarökiä. (Lindow 2002, 40.) Pidän kyseisiä aikajanoja olennaisina tutkielmani kannalta, sillä ne auttavat hahmottamaan Yminmaan fiktiivistä maailmaa sekä siihen sijoittuvia tapahtumia.

#### 3.1 Historiallinen tausta

Skandinaavisen mytologian tutkimusmateriaalit käsittävät kaksi vuosituhatta tai jopa enemmän. Kirjoitustaidon alku sijoittuu skandinaaviselle rautakaudelle noin 500–400 eaa., jolloin tehtiin havaintoja germaanisista riimukirjoituksista. Skandinaavisella mytologialla on pitkä suullisen perinteen tausta. (Lindow 2002, 1–3.) Tarut pakanajumalista elivät pitkään suullisessa traditiossa vielä senkin jälkeen, kun Islannin uskonnoksi virallistettiin kristinusko vuonna 1000. Näiden tarujen uskotaan luoneen pohjan skandinaaviselle mytologialle. Kirjoitettujen lähteiden totuudenmukaisuutta pidetään kuitenkin arveluttavana, sillä osan mytologisista runoista uskotaan olevan kristittyjen kokoamia. Paljon tietoa on aikojen saatossa kadonnut tai muuttunut suullisen perinnön myötä. Lisäksi tekstejä ei voitu vertailla keskenään, sillä tietoa kirjoittajista ei ollut. (Lindow 2002, 9–10; 12.)



Mytologiassa esiintyvien jumalien alkuperästä on olemassa joitakin erilaisia teorioita, joista tunnetuimman mukaan skandinaaviset jumalat olisivat peräisin Aasiasta. Arngrímur Jónssonin lisäksi erityisesti Snorri Sturluson on tämän teorian kannalla. Sturlusonin mukaan aasialainen alkuperä selittyy pseudo-etymologian kautta, kun verrataan aasa-jumalien klaaninimeä Æsir aasialaisia tarkoittavan Ásiámen্ন-sanana kanssa. (Del Zotto 2015, 62–63.) Sturluson myös argumentoi Æsir-käsitteen olevan heimomainen nimitys, jolloin se voisi hyvinkin vastata kokonaista kansaa (Lindow 2002, 2).

### 3.2 Runo-Edda ja merkittävät teokset

Skandinaavisen mytologian tärkeimmät suorat lähteet ovat edda- ja skaldirunous, Snorri Sturlusonin *Proosa-Edda* ja *Ynglinga*-saaga. Kaikilla edellä mainituilla on historiallinen tausta 1200-luvun kirjaamisen tai kokoamisen kautta. Jumalten seikkailuista kertovat myyttis-herooiset saagat, joihin kuuluu esimerkiksi *Völsunga saga*. Muunmaalaisista teksteistä merkittävin on tanskalainen historia *Gesta Danorum*, jonka on kirjoittanut Saxo Grammaticus. *Gesta Danorum* sisältää 16 kirjaa, joista yhdeksän ensimmäistä mukailee *Ynglinga*-saagan esihistoriallista tyyliä. (Lindow 2002, 25–27.)

Edda-runous käsittää 35 runoa, jotka on kirjoitettu Islannissa keskiajalla. 1600-luvulla käsikirjoituksen nähnyt Brynjólfur Sveinsson huomasi runoissa samankaltaisuuksia Snorri Sturlusonin Eddaan. Sveinsson arveli Saemund Sigfússonia runojen kirjoittajaksi, minkä seurauksena kokoelma sai nimen Saemundin Edda tai vanhempi Edda, sillä Sigfússon eli ajalla ennen Sturlusonia. Runo-Eddan ensimmäisen version arvioidaan ilmestyneen noin 1250. (Lindow 2002, 12.)

Skaldi- ja eddarunous muistuttavat toisiaan, mutta skaldirunot ovat pidempiä ja monimutkaisempia tyyliään. Skaldirunouden termi tulee runoilijoille annetusta nimestä skáld. (Lindow 2002, 15.) On mahdollista, että tieto myyteistä on säilynyt varhaisen kristillisen Islannin kunnioituksesta kuninkaista kertovaa skaldirunoutta kohtaan. Myyttejä on saatettu pitää historiallisina tarinoina, joiden ansiosta on voitu jatkaa runousperinnettä ja

saada tietoa muinaisesta kulttuurista. (Lindow 2002, 17.) Runoutta pidettiin perinteisten norjalaisten sanataiteiden eliittimuotona (Ross 2010, 16).

Valtaosa muinaisnorjalaisen kulttuurin kirjoitetusta perinnöstä on peräisin islantilaisista käsikirjoituksista. Norjalaista aineistoa sen sijaan löytyy huomattavasti vähemmän, joten esimerkiksi saagojen alkuperän määrittelemisen on jokseenkin epävarmaa. Myös kansankielen käyttäminen teksteissä alkoi Islannissa ajallisesti ennen muuta Skandinaaviaa, vaikuttaen näin suullisen perinnön kirjaamiseen. (Ross 2010, 14; 22.) Skandinaavisen mytologian kirjoitettu tieto on toiminut inspiraation lähteenä monille modernin ajan kirjailijoille, joista tunnetuin lienee J. R. R. Tolkien (Lindow 2002, 37).

## 4 Skandinaavinen mytologia *Odininlapsessa*

### 4.1 Jumalkansa ja Odin

Tässä luvussa tarkastelen skandinaavisen mytologian aasa-jumalia sekä *Odininlapsessa* esiintyviä yminmaalaisia ja Neuvostoa toisiinsa rinnastettuina. Tämän lisäksi käsittelen myös Odin-jumalan suhdetta Yminmaan kuvitteelliseen maailmaan. Sekundaarimaailmojen yksi kolmesta perusrakenteesta eli aika (Wolf 2012, 154) yhdistyy tässä luvussa Odin-jumalan käsittelyyn skandinaavisen aikajärjestelmän kautta.

*Odininlapsessa* voi nähdä kolmen erilaisen kansan vastakkainasettelun: yminmaalaiset, ihmiset ja sokeat. Näistä kolmesta yminmaalaiset ovat Pettersenin luoman fantasiamaailman väkeä, ihmisten ja sokeiden ollessa ulkopuolisia. Päähenkilö Hirka osallistuu muiden 15-vuotiaiden tavoin Riittiin, jossa Yminmaata hallitsevan Neuvoston tarkoituksena on selvittää kuinka voimakkaasti he syleilevät Mahtia. Hirkan kyvyttömyys syleillä paljastaa hänet odininlapseksi ja aiheuttaa sanoinkuvaamattoman pakokauhun. Väki säntäilee kauhuissaan ympäriinsä, koska uskomus ihmisistä mädän kantajina, jotka saastuttavat yminmaalaiset, elää vahvana kansan keskuudessa. Vişovanin (2017, 170) tavoin tulkitsen kansojen välisen konfliktin kuvastavan jumalten ja jättiläisten välistä taistelua.

Tekemässäni tulkinnassa kaikki yminmaalaiset eivät vastaa pohjoisen mytologian jumalia. Väki on varsin luottavainen Näkijän sanaa kohtaan, vaikka korppijumala ei itse koskaan puhu vaan istuu mykkänä Neuvoston Korpinkantajan sauvalla. Neuvoston jäsenet kantavat otsallaan Näkijän merkkiä oikeutuksena käyttämälleen vallalle, jota he toteuttavat Näkijän nimessä, merkkinä siitä että Mahti virtaa heissä vahvana. Niinpä analyysissani ainoastaan Neuvosto edustaa pohjoisen mytologian jumalia, sillä he käyttävät ylintä valtaa Yminmaassa. Skandinaavisen mytologian kannalta tärkein jumalklaani on aasat (Del Zotto 2015, 57), joita vastaava asema Neuvostolla on Yminmaan sisäisessä hierarkiassa, mikä ilmenee myös parempien asuintalojen muodossa maan pääkaupungissa Manfallassa.

Joitakin vastaavuuksia löytyy myös maailman syntymistä käsittelevistä taruista. Skandinaavisessa mytologiassa aasa-jumaliin kuuluvaa Odinia ja hänen veljiään pidetään maailman perustajina heidän surmattuaan Ymir-jättiläisen (Tynni 2016, 9). Yminmaassa valta periytyy Neuvostolle kahdeltatoista sokeat pysäyttäneeltä soturilta, joita voisi kutsua maan perustajiksi. Luomismyytit ovat kuitenkin ristiriidassa keskenään, sillä Yminmaassa Odinia pidetään vihollisena. Näin ollen kyseessä ei ole suora vastaavuus aasa-jumalien ja Neuvoston välillä, vaan pikemminkin uudelleenkirjoitettu myytti. Yminmaan syntytarinassa voi myös nähdä viittauksia kristinuskoon ja kahteentoista opetuslapseen. Tämä huomio on olennainen, sillä skandinaavisen mytologian uskotaan olevan kristittyjen kirjoittama (Lindow 2002, 10).

Monet Yminmaassa esiintyvistä ihmisiin liittyvistä kertomuksista ovat kansantaruille ominaisesti uskomuksia puhtaan faktatiedon sijaan. Tunnetuin myytti on laulu mädän kantajasta, jonka mukaan tyttö suuteli odininlasta ja sai suudelman seurauksena mädän. Ihmisten ei kuitenkaan uskota olevan todellisia, mikä selittää Riitissä aiheutuneen kaaoksen. Ihmisten lisäksi sokeat ovat toinen myytti, jota yminmaalaiset pelkäävät. Hirkaa syytetäänkin sokeiden johdattamisesta Yminmaahan korpinkehien kautta. Tuska-luvussa Hirka pohtii Riitin jälkeisiä syytöksiä:

*Akkojen höpötystä!* Mitkä portit Hirka muka olisi avannut? Sokeainportit? Korpinkehät? Sellaisista hän oli kuullut lapsena satuja. Tarinoita Odinista, joka tuli kivien läpi ja varasti korppiparin Korppihovin kuninkaalta. Sokeainjäljistä ja sokeainpoluista. Poluista, jotka

johtivat kivikehiin, joissa väkeä katosi eikä koskaan palannut. *Lisää akkojen höpötyksiä!* (*Odininlapsi* 2016, 349.)

Edellisen tekstikatkelman osoittamat Hirkan ajatukset paljastavat yminmaalaisten inhon Odinia ja ihmisiä kohtaan. Petetyksi tulemisesta kumpuava viha synnytti luultavasti yminmaalaisissa kostonhimon, joka toteutettiin halventavien tarujen muodossa. *Odininlapsessa* esiintyvän uudelleenkirjoitetun myytin mukaan Odin varasti Huginin ja Muninin Yminmaasta. Varkaus kietoutuu mielenkiintoisesti mytologiassa esiintyvään Odinin pelkoon siitä, että korpit eivät jonain päivänä enää palaisikaan kotiin. *Eddan jumalrunoissa* (2016) Grimmirin runossa Odin, naamioituneena Grimmiriksi, kertoo nuorelle Agnarrille korpeistaan:

20. Huginn ja Muninn  
yli avaran maan  
joka päivä lähtevät lentoon:  
kovin pelkään, että  
Huginn ei palaa,  
mutta Muninn on suurempi murhe.  
(Tynni 2016, 86.)

Pettersenin versiossa Odinin pelko perustuu siihen, etteivät korpit olleet alunperin Odinin omia, eivätkä näin ollen seuranneet tätä vapaaehtoisesti pois Yminmaasta. Lindowin (2002, 41) mukaan Odinista kertovat myytit sijoittuvat myyttisen nykyisyyden alkupuoliskolle. Tulkittaessa edellä mainittua korppien varastamista Lindowin (2002, 40) määrittelemän aikajärjestelmän kautta voidaan päätellä *Odininlapsen* tapahtumien sijoittuvan myyttisen nykyisyyden loppupuoliskolle. Tämä tulkinta vahvistuu teoksen loppuun sijoittuvan Kumutunturin räjähdysten kautta, joka voidaan rinnastaa Ragnarökin eli maailmanlopun taistelun kanssa. Mytologisessa kontekstissa Ragnarök sijoittuu aikajanalla lähitulevaisuuteen (Lindow 2002, 40).

Tarkastelemassani teoksessa korppijumala Näkijä ja Odin ovat olemassa rinnakkaisissa maailmoissa, mikä voisi selittää muiden jumalien ja jumalkuvien kieltämisen Näkijän toimesta. Korppihovin itsenäinen hallintoalue ei kuitenkaan ota kyseistä kieltoa kovin vakavasti, kuten luvussa Jumalankuva ilmenee:

Tilan keskellä seisoj jotain, minkä täytyi olla jumalankuva. Hirka vilkaisi taakseen peläten tulleen nähdyksi. Näkijä oli kieltänyt jumalankuvat. Niiden sanottiin houkuttelevan sokeita. (*Odininlapsi* 2016, 239.)

Tässä on havaittavissa selkeä yhteys keskiaikaiseen Islantiin vakiintuneen kristinuskon kanssa, minkä tarkoituksena oli tukahduttaa pakanajumaliin liittyvät tarut (Lindow 2002, 9). Jumalkuvien kieltäminen Yminmaassa vaikuttaa enemmänkin yritykseltä vakiinnuttaa primaarinen uskonto pelottelemalla väkeä sokeista. Tämä pelko on iskostunut Hirkaankin melko vahvasti, ennen kuin hän lopulta päättää katsoa kuvaa:

Jumalankuva veti Hirkaa puoleensa. Ketään ei ollut näkemässä. Mitä haittaa siitä olisi, jos hän katselisi? -- Nainen oli uhkea ja alaston ja istui kaksipäisen korpin niskan päällä. -- Korppi näytti raastavan itseään kahteen osaan, jotka halusivat eri suuntiin. (*Odininlapsi* 2016, 240.)

Kaksipäinen korppi ohjaa jälleen kerran lukijan pohtimaan Hugin ja Munin -tarua. Patsaassa ne esitetään kuuluvan saumattomasti yhteen ja liittyvän Näkijän kieltämiin muihin jumaliin. Korpeilla ratsastava nainen muistuttaa olemukseltaan skandinaavisessa mytologiassa esiintyviä valkyrioita ja vahvistaa näin Yminmaan mytopoeettisen maailman uskottavuutta luomalla historiallista taustaa.

Kaikista yminmaalaisista juuri Hirka omaa taidon, jonka pitäisi olla vain jumalkansan ansaitsema oikeus. Hirka, toisin kuin Odin, on saanut villikorpin seuraamaan itseään. Tämä on erikoinen vastakkainasettelu ottaen huomioon, että Hirka on odininlapsi eli Odin-jumalan jälkeläinen. Korpit ovat Yminmaassa pyhiä eläimiä ja on ennenkuulumatonta, että korppi kiintyisi tavalliseen väkeen. Tämä tukee tulkintaani siitä, että vain Neuvoston jäsenet vastaavat skandinaavisessa mytologiassa esiintyvää jumalkansaa. Korppien merkitystä myyttien uudelleenkirjoittamisessa tulen käsittelemään tarkemmin alaluvussa 4.3. Muihin Neuvoston jumaluuteen viittaaviin piirteisiin liittäisin Yminmaan hautajaisperinteet. Tavallisen väen kuollessa heidät polttohaudataan, mutta Neuvoston jäsenten ruumis syötetään korpeille, jotta he voivat olla yhtä Näkijän kanssa vielä kuolemansa jälkeen. Tällaisiin kulttuurisiin keinoihin kuuluu Neuvoston ja väen välillä korostuu entisestään.

## 4.2 Mahti ja magian kuvaaminen

Tässä luvussa siirryn käsittelemään Mahdin olemusta sekä magian kuvaamista kohdeteoksessa. Jotta tutkielmani tulkintaosuus jatkuisi mahdollisimman yhtenäisenä, tulkitsen Yminmaassa esiintyvää taikuutta verraten sitä Runo-Eddassa kuvattuihin taikuuden keinoihin Odinin käyttämänä. Tavoitteenani on osoittaa *Odininlapsessa* ja Runo-Eddassa esiintyvien samankaltaisuuksien lisäksi taikuuden tavoissa näkyviä eroavaisuuksia. Tekemässäni tulkinnassa Mahti vastaa skandinaavisessa mytologiassa esiintyvää taikuutta.

Yminmaassa esiintyvä Mahti on maan alkuvoimaa, ei siis suoranaisesti taikaa vaan energiaa, joka virtaa yminmaalaisten ruumiissa silloin kun he syleilevät. Mahdin voimakkuutta mitataan vuosittain järjestettävässä Riitissä, joka muistuttaa olemukseltaan kristinuskon konfirmaatiota. Molempien toimitusten osallistajat ovat yleensä 15-vuotiaita ja heidän tehtävänä on todistaa kykynsä tai uskonsa. *Odininlapsessa* Korppihovi uhmaa Manfallaa siten, että sen asukkaat eivät lähetä lapsiaan Riittiin. Hirka, joka on kotoisin Elveroasta, kokee velvollisuudekseen osallistua tähän seremoniaan ja pyrkii ystävänsä Rimen avulla opettelemaan miten syleillään. Mahdin tunteminen on kuitenkin synnynnäinen taito, eikä sitä voi oppia harjoittelun kautta. Niitä yminmaalaisia, jotka eivät osaa syleillä kutsutaan maasokeiksi. Maasokea on erityisen mielenkiintoinen termi kun muistetaan, että yksi teoksessa mainituista kolmesta kansasta on nimeltään sokeat. Etenkin Hirkan kohdalla kyvyttömyys syleillä altistaa hänet syytöksille sokeiden tuomisesta Yminmaahan.

Hirkan toiseus Yminmaassa saa mielenkiintoisia piirteitä, sillä puuttuva syleilemisen taito korvautuu toisella kyvyllä, jota muilla ei ole. Hirka pystyy tuntemaan Mahdin virtauksen, kun joku toinen henkilö syleilee Mahtia hänen läheisyydessään. Ensimmäisen kerran Hirka tuntee Mahdin, kun Rime yrittää opettaa häntä syleilemään ennen Riittiä. Hirkan sisäinen monologi kuvaa Mahtia syklisenä aikajanana, jossa maisemat vaihtuvat silmänräpäyksessä. Mahti on samaan aikaan ikuista ja hetkeen pysähtynyttä.

Veri hyökyi kuin Stridrenna hänen suonissaan. Rimen käsi oli jäänyt kiinni hänen olkapäälleen. Hirkan näki järkytyksen hänen silmissään. Rime seiso yhtä liikkumatta kuin Hirkakin. Hirka uskoi ruumiinsa repeävän kappaleiksi. Hän uskoi olevansa kuolemaisillaan. Sitten tuli aika.

Hirka näki vihreiden lehtien Rimen takana muuttuvan keltaisiksi ja punaisiksi. Ne putosivat puista, kuihtuivat ja kuolivat. Lumi peitti maan ja sulii pois. Uudet versot nousivat maasta ja kaikki oli jälleen vihreää. Hän näki linnakkeen kohoavan Sudenhampaan huipulla ja väen syntyvän, elävän ja kuolevan. Hän näki pienen pojan juoksevan tyttöjen perässä ja kiskovan heitä hännästä. Pojasta tuli isä ja sitten hän kuoli. Tuli syksy. Linnake sortui. Taivas raivosi ja itki. Korvit liisivät ohitse sateenkaaret siivissään. Kaikki peittyi lumeen. Kaikki oli ikuista ja kaikki oli nyt. Ja Hirka näki sen kaiken irrottamatta katsettaan Rimestä. (*Odininlapsi* 2016, 157.)

Hirka tuntee sanoinkuvaamatonta riemua siitä, että hän kykenee tuntemaan Mahdin Rimen kautta. Hirkan ajatuksissa Mahti on ollut tavoittamattomissa oleva jumalainen voima, jota ei ole tarkoitettu hänen kaltaisilleen. Mahdin voimakkuus määrittyy vahvasti seuraavan sitaatin kautta:

“Minä luulin sitä saduksi! Luulin, että vain jumalat voisivat tuntea mitään sellaista!” Hirka puhui niin kovalla äänellä kuin uskalsi. “Ehkä me *olemme* jumalia.” Rime veti Hirkan mukanaan sillan yli, ja Hirka kuuli hänen nauravan. (*Odininlapsi* 2016, 458.)

Mahti on myös ominaisuus, jonka voimakkaammat yminmaalaiset voivat imeä itseensä heikommista. Tämä vaiettu tieto selviää teoksen loppuvaiheilla Hirkan kuvailtua tunnettaan Urdin Mahdista todistaakseen puhuvansa totta:

“Tuskin siniverisetkään voivat tuntea Mahdin! Valehtelet, tyttö!”

Hirka tiuskaisi takaisin. “En minä tunnekaan sitä sinunlaisissasi pelkureissa! Mutta tunnen sen, kun se on vahva. Tunnen sen Rimessä. Korpinkantajassa. Urdissa.” Hän värähti. “Kun Korpinkantaja suojasi meitä Riitissä, tunsin sen kylmyytenä. Niin kuin silloinkin, kun Urd tappoi vangin”--

Rime tunsu kylmyyden valtaavan ruumiinsa. Jokin syöksyi hänen ylitseen. Varmuus, joka vyöryi pysäyttämättömästi eteenpäin. Julmana. Pauhaavana. Hyytävän kylmänä.

“He eivät koskaan ole suojelleet ketään. He ovat ottaneet Mahdin pois väestä...” Rimen sanat loivat hiljaisen tilan. (*Odininlapsi* 2016, 439–440.)

Mahti ja sen syleileminen eivät siis ole pelkästään tarpeellisia elämän kannalta vaan myös epäsuoria vallan välineitä. Neuvoston kaksitoista tuolia ovat jo vuosisatojen ajan periytyneet hallitsevien sukujen sisällä. Vetämällä Mahdin itseensä väestä Neuvosto vahvistaa omaa asemaansa Yminmaan johdossa, koska uusia Mahdissa vahvoja sukulinjoja ei ilmaannu haastamaan nykyisiä päättäjiä.

Kristillistä aikaa edeltäneen Skandinavian traditioiden ymmärtämisessä Runo-Edda on tärkeässä asemassa. Erityisesti kaksi runoa kuvaavat magian roolia: Korkean runo (*Hávamál*) ja Skirnirin runo (*Skírnismál*). (Mitchell 2011, 76–77.) Näistä kahdesta Korkean runo kertoo Odinin harjoittamasta magiasta, erityisesti säkeet 138–164 (Tynni 2016, 218). Näistä säkeistä selviää Odinin taikuuden alkuperä sekä hänen taitamansa loitsut.

Myös Snorri Sturlusonin teoksissa Odin kuvataan vahvana taikurina, joka kykenee muun muassa muuttamaan muotoaan, saamaan yhteyden kuolleisiin ja avaamaan kivet (Mitchell 2011, 79–80). Odinia kuvaillaan keskiaikaisissa teksteissä myös paholaisena (Mitchell 2011, 99), mikä heijastuu *Odininlapsessa* yminmaalaisten sokeita kohtaan tuntemassa pelossa. Pohjoismaisista perinnemyyteistä poiketen Yminmaassa voidaan havaita pelon kohdistuvan henkilöihin, joilla ei ole yliluonnollisia voimia, kuten Hirkan henkilöahmon kohdalla ilmenee. Odinin maine paholaisena vaikuttaa jokseenkin ansaitulta, kun tulkitaan sitä, miten hän hirtti itsensä uhrilahjana itselleen ja sai tämän seurauksena taikuuteen tarvitsemansa riimut.

Korkean runossa Odin kertoo taidostaan parantaa sairaita tai jopa herättää kuolleita henkiin:

147. Toinen, jonka taidan,  
on miehille tarpeen,  
jotka toimivat lääkärintyössä.  
(Tynni 2016, 61)

156. Kahdennentoista taidan,  
jos korkealla puussa  
havaitsen hirtetyn miehen,  
niin riimut teen  
ja värjään riimut,  
että elpyy mies  
ja pystyy puhelemaan.  
(Tynni 2016, 64)

Odinin taikuus on siis peräisin riimuista ja niistä muodostetuista loitsuista. Tämä taikuuden muoto eroaa merkittävästi Hirkan käyttämistä parantavista kasveista. Molemmissa versioissa parantaminen tarvitsee aktiivisen toimijan, joka tuottaa parantavan lääkkeen, oli se sitten loitsu tai lääkejuoma.



Kristinuskoon kääntyneessä Islannissa vanhojen jumalien palvominen miellettiin harhauskoksi, minkä seurauksena myös pakanoiden harjoittama noituus määriteltiin vääränlaiseksi. Kuitenkin sekä kristinusko että pakanauskko hyödynsivät molemmat käytännön taikuutta, vaikka matalan ja korkean taikuuden välille koetettiin asettaa rajaa. (Mitchell 2011, 45.) Hirkan ja hänen isänsä harjoittama kasveilla parantaminen luokitellaan Yminmaassa vähintäänkin kyseenalaiseksi toiminnaksi. Myös Korppihovin Eirik on epäluuloinen ottamaan Hirkan ehdottamaa lääkekasvia parantuakseen:

Hirka kumartui kuiskaamaan hänelle.

“Ota kultakelloa.”

Eirik tuijotti häneen kauhistuneena kuin Hirka olisi kehottanut häntä hukuttautumaan. “Ota kultakelloa ja tapa kuumeesi sillä. --”

“Edes Rinnalla ei ole kultakelloa...”

“Minä hankin sitä, niin totta kuin sinä otat sitä.”

Hirka näki toiveikkuuden Eirikin mieltiessä. Hän puntaroi tietäjänaisia kohtaan tuntemansa pelon ja Korppihovin pelastumisen välillä.

(*Odininlapsi* 2016, 279.)

Eirikin reaktiosta voi päätellä kultakellon olevan vahva, huumeisiin verrattavissa oleva lääkekasvi. Vahvojen lääkkeiden käyttämisestä pidettiin sokeainkeinoina. Kasveilla parantaminen ei sinänsä ole taikuutta, mutta koska Mahti luokitellaan maan alkuvoimaksi, on mahdollista, että Yminmaan kasveissa on jäänteitä Mahdistä.

Mahdilla katsotaan olevan vaikutus maisemien muovaantumisessa Yminmaassa. Rime pohtii sisäisessä monologissaan Korppihovin ja Sokeainkorven maisemissa esiintyvää samankaltaista ajattomuutta (*Odininlapsi* 2016, 511). Näiden kahden villin maiseman vertaaminen herättää kysymyksen siitä, esiintyykö Mahti sittenkään voimakkaimmin Yminmaan pääkaupungissa Mannfallassa. Ovatko Mannfallan suuret ja häikäisevät rakennukset pelkkää huijausta, kuten Näkijän torni osoittautuu olevan? Mahdin luontoyhteyden vuoksi se esiintyykin varmasti puhtaimmassa muodossaan muokkaamattomissa maisemissa.

Mahdin sisältämä taikuus esiintyy teoksessa myös korpinkiehien eli kiviväylien kautta matkustamisessa. Skandinaavisessa mytologiassa vastaavanlainen sateenkaarisilta on

nimeltään Bifrost, jonka kautta jumalat pystyvät matkustamaan maailmojen välillä (Lindow 2002, 80). Yminmaan versiossa kiviväylät eivät kuitenkaan ole siltoja, vaan ne kuvataan Stonehengen kaltaisina pyöreinä kivimuodostelmina. Yminmaassa on useita kiviväyliä eri puolilla maata ja teoksen lopussa selviääkin, että matkustaminen on mahdollista myös kivikehästä toiseen. Maailmojen välillä matkustamisesta annetaan todisteita vasta kirjan viimeisessä lauseessa Hirkan astuessa kivien väliin: “Maailmojen välinen tila sulkeutui hänen ympärillään.” (*Odininlapsi* 2016, 614.) Tässäkin lukijalle jää vielä epäselväksi onnistuiko Hirkan matka toiseen maailmaan, sekä millainen tämä toinen vihjattu maailma on luonteeltaan.

### 4.3 Korppien symboliikka

Tutkielmani viimeinen tulkintaluku käsittelee Yminmaassa esiintyviä korppeja ja niiden merkityksiä. Mytologisten viittausten ohella pyrin osoittamaan korppien kokonaisvaltaisen aseman teoksessa, huomioimalla niiden merkityksen fantasiamaailman rakentumisen kannalta. Wolfen (2012, 33) määrittelemistä oletusarvoista korpit edustavat teoksessa luonnollista sekä kulttuurista maailmaa. Vaikka korppi onkin kohdeteoksen ja samalla koko *Korpinkehät*-trilogian tärkein symboli, on sillä myös suuri yhteys Yminmaan arkielämään, ja samalla kuvitteellisen maailman kautta teoksen uskottavuuden muodostumiseen. Toisin sanoen korpit toimittavat *Odininlapsessa* laajempaa tehtävää kuin Runo-Eddan Hugin ja Munin.

Korppien yhteys skandinaaviseen mytologiaan ilmenee selkeimmin Hugin ja Munin -tarun kautta, kuten jo aiemmin mainitsin alaluvussa 4.1. Hugin ja Munin toimivat Odinin tarkkailijoina maailmalla ja tuovat isännälleen joka päivä uutta tietoa (Lindow 2002, 187-188). Yminmaassa toistetaan vahvasti tätä alkuperäisyyttä käyttämällä korppeja viestinviejinä, tosin sillä erolla, että viestit kulkevat korppitalojen kautta vastaanottajille. Korpit eivät siis toimi aktiivisina tiedonkerääjinä, vaan välittävät yminmaalaisten itsensä keräämää tietoa. Ainoan poikkeuksen korppien rooliin tekee korppijumala Näkijä, jota pidetään Yminmaan ylimpänä päätöksentekijänä. Näkijäkään ei silti toimi suoraan itse vaan

Neuvoston kautta, kuten olen aiemmin todennut. Kirjan lopussa Hirka ja Rime lähtevät hakemaan Näkijältä vastauksia Neuvoston toiminnalle. Olettamuksena on siis, että Näkijällä on jumalasesemansa ansiosta kaikki vastaukset ja ymmärrys maailmasta. Näkijän voidaan näin ollen päätellä viittaavan Runo-Eddassa esiintyvään Näkijättären ennustukseen, jossa kerrotaan maailmankaikkeuden historia.

Hirkan mukaan “korppi oli aina hyvä enne” (*Odininlapsi* 2016, 83), mikä ilmenee monista Näkijän merkkiä kantavista onnenamuleteista. Näkyvin paikka merkillä on teoksen kannessa, johon on painettu mustat korpin siivet ristikkäin. Näkijän merkki koristaa myös jokaisen Neuvoston jäsenen otsaa. Neuvoston jäsenillä sen ei kuitenkaan ole tarkoitus symboloida onnea, vaan heidän tehtävänsä korppijumalan valittuina. Vertauskohdaksi voisi asettaa skandinaavisten hallitsijoiden 800-1000-luvuilla käyttämät korpin muotoiset sotaliput (Hassler 2008, 58). Näkijän merkki edustaa Neuvostolle eräänlaista julistusta Yminmaan todellisina hallitsijoina. Kun tähän yhdistetään Korppihovin vaakunana toimiva kruunu, kielletty ikoni, voidaan päätellä korpin edustavan Yminmaan sisäistä valtataistelua.

Näkijän osoittautuessa tavalliseksi korpiksi kohdeteoksessa palataan korppien symboliseen merkitykseen. Hirkan ja Rimen dialogi paljastaa korppijumalan tärkeyden yminmaalaisille:

“Hänen sanansa. Näkijän sana oli tärkeä, Ainoa tärkeä.”

“Ja mikä oli Näkijän sana, Rime?”

Sanat tulivat kuin loru, kuin ne olisivat yllättäen alkaneet kyllästyttää Rimeä. “Voima. Rakkaus. Totuus. Oikeudenmukaisuus.”

“Ovatko nuo sanat edelleen tärkeitä? Ilman Häntä?”

Rime tuijotti Hirkaa kuin kysymys olisi ollut mahdoton. “Hirka, ei ole mitään näkijää. Neuvosto on...”

Hirka irrotti otteensa Rimen kasvoista. “Yritätkö väittää, että olet taistellut korpin vuoksi? Höyhenkasan vuoksi? Vai oletko taistellut sen vuoksi, mitä Hän sinulle edusti?” (*Odininlapsi* 2016, 486.)

Korppijumala Näkijän funktio Yminmaassa ei olekaan yksiselitteisesti symboloida valtaa ja järjestystä. Näkijä liitetään *Odininlapsessa* sellaisiin perusarvoihin, jotka ovat todellisuudessa universaalisti samanlaiset. Tämän tarkoituksena on saada lukija samaistumaan sekundaarisen maailman yhteiskuntaan jäljittelemällä primaarimaailman ominaisuuksia (Wolf 2012, 37). Näkijän tehtävänä on edustaa inhimillisiä piirteitä, joiden varaan osa maailman

uskottavuudesta rakentuu. Näkijän sanaan sisältyvät arvot luovat näin yhteyden lukijan ja tekstin välille. Korppijumalan funktioksi voidaan siis määritellä todellisuus-elementin tuominen kuvitteelliseen Yminmaahan. Neuvoston valhetta Näkijän olemassaolosta voisi pitää järjestäytyneenä toimintana, jonka tarkoituksena on Neuvoston vallan säilymisen lisäksi antaa kansalle turvallisuuden tunnetta. Ilume-maammon, Neuvoston jäsenen ja Rimen isoäidin, lausumasta voidaan ainakin päätellä, että illuusion ylläpitäminen Näkijästä on tietoinen valinta:

“Olen kalliisti maksanut siitä, että väellä olisi yhä Näkijä. Kalliimmin kuin voit kuvitellakaan.” (*Odininlapsi* 2016, 473.)

Korkean ja jumalaisen aseman lisäksi teoksessa näytetään korpeista arkisempikin puoli. Viestinviejinä toimivat kesytetyt korpit elävät korppitaloissa, eläintarhan kaltaisissa suurissa rakennelmissa. Korppien kouluttaminen yminmaalaisten tarkoituksiin muodostaa ristiriidan niiden kunnioitetun aseman kanssa. Toisaalta voidaan myös ajatella, että yminmaalaiset eivät ehkä luota muihin eläimiin tarpeeksi uskoakseen tärkeää kirjeenvaihtoa niiden haltuun. Korppien oletetaan toimittavan viestit perille niiden luontaisen vaiston avulla. Tässä näkyy pohjoismaainen uskomus korppien kyvystä löytää maata, minkä vuoksi esimerkiksi viikingit käyttivät niitä apuna navigoinnissa (Hassler 2008, 51).

Pohjoismaisten myyttien lisäksi monien alkuperäiskansojen suullisessa perinnössä esiintyy erilaisia uskomuksia korpeihin liittyen (Hassler 2008, 8). Korpit esiintyvät *Odininlapsessa* muun muassa elämän ja kuoleman symbolina. Osa korppien mystiikasta voidaan perustella niiden synkällä olemuksella. Kuoleman symbolina korpeihin liittyy jälleen edellä mainitsemani korkea-arvoisuus. Hirka kapinoi Yminmaassa vallitsevaa hautajaisnormia vastaan leikkaamalla kasvatti-isänsä Thorraldin kyljestä palan lihaa, jonka hän syöttää kesyttämälleen villikorpile, Kurolle. Hautajaistavoissa on kuitenkin erikoinen poikkeama, kun niitä peilataan korpeihin liittyviin myytteihin ja uskomuksiin. Korpeja nimittäin pidettiin kuoleman lähettiläinä, sillä niillä oli tapana kerääntyä taistelukentille ja teloituspaikoille vaanimaan ruumiita (Hassler 2008, 59). Yminmaassa korpeille on annettu positiivinen merkitys kuoleman symbolina. Ylempiarvoisten henkilöiden kuolema palkitaan ikuisella elämällä, jäljitellen viikinkien hautausperinteitä (Legends & Chronicles 2020).

Pimeyden ja kuoleman lisäksi korpit yhdistetään usein parantumiseen ja taikuuteen (Hassler 2008, 9). Yminmaan korpeilla ei ole parantavaa voimaa, vaikka niiden kautta on kuoleman jälkeen mahdollista saavuttaa ikuinen elämä. *Odininlapsessa* keskeisessä asemassa on villikorppi Kuro, joka seuraa Hirkaa, jolla sattuu olemaan yrteillä parantamisen taito. Historiallinen uskomus korppien ominaisuudesta siirtyy uudelleenkirjoitetussa versiossa Hirkaan, joka symboloi parantavaa voimaa. Taikuus korpeissa ilmenee kohdeteoksessa vasta kivikehistä puhuttaessa, koska Näkijään liittyvä taikuus osoittautuu huijaukseksi. Kivikuiskaaja Hlosnian kertoo Hirkalle kivikehien kautta matkustamisesta:

“Uskottiin, että korpit voivat lentää vapaasti niiden välistä. Ne eivät tarvitse Mahtia. Mahti on niissä jo valmiiksi.” (*Odininlapsi* 2016, 601).

Yminmaan korpeissa on näin ollen taikuutta siinä muodossa, jossa se kyseisessä kuvitteellisessa maailmassa ilmenee. Luontainen taipumus Mahtiin korostaa korppien jo ennestään korkeaa asemaa kohdeteoksessa.

Korpit toimivat kohdeteoksen kantavana voimana ja niiden kautta on mahdollista käsitellä monenlaisia aiheita, kuten tulkinnassani käy ilmi. Korppien läsnäolo Yminmaan yhteiskunnassa johdonmukaisesti läpi kohdeteoksen tarinan tuo teokseen myyttistä tunnelmaa. Korppien merkitys punoutuu sulavasti yhteen muiden tulkitseni aiheiden, muinaisten jumalien representaation ja taikuuden kuvaamisen, kanssa.

## 5 Päätäntö

Tutkimukseni lopuksi palaan vielä kokoamaan tutkimuskysymyksiin löydettyjä vastauksia. Tutkimuksessa tekemäni analyysi, jossa kohdeteosta käsitellään skandinaavisen mytologian kontekstissa, osoittaa useita viittauksia pohjoismaisiin myytteihin, esittäen alkuperäisten myyttien rinnalla muunneltuja versioita. Näin ollen voidaan todeta, että Siri Pettersenin *Odininlapsi* toimii skandinaavista mytologiaa uudelleenkirjoittavana tarinana. Kohdeteoksen

fiktiivinen maailma rakentuu sekundaarimaailman tapaan primaarimaailmaa jäljitellen. Fantasiakirjallisuudelle ominainen yliluonnollisuuden tuntu on läsnä Yminmaassa arkielämän representoimisen rinnalla. Myyttisen aineiston tehtävänä on luoda tarinalle historiallista taustaa, jotta kuvitteellinen maailma olisi lukijalle uskottava.

Olen tukenut tutkimusväitteitäni lukemalla rinnakkain tähän tutkielmaan valikoituneita *Odininlapsessa* ja *Eddan jumalrunoissa* esiintyviä elementtejä. Perustelen havaintojani myös erilaisilla myyttisillä uskomuksilla sekä skandinaavisen mytologian historiallisella taustalla. Tulkintani näkökulmassa korostuu Odinin rooli skandinaavisen mytologian keskiössä. Analyysissäni huomioin monia samankaltaisuuksia näiden tekstien välillä: Neuvoston ja aasa-jumalien välinen vastaavuus, Mahdin käyttäminen taikuuden lailla ja korppien toiminta viestien välittäjinä. *Odininlapsessa* esiintyy skandinaavisen mytologian luomistarinalle ominainen kansojen välinen vastakkainasettelu. Mytologisen aikajanan noudattaminen todistuu John Lindowin määrittelemän aikakäsityksen kautta. Edellä mainittujen lisäksi *Odininlapsessa* voi havaita yhteyksiä myös kristinuskoon.

Eroavaisuuksia huomioin muun muassa Hugin ja Munin -tarun esittämistavassa, minkä vuoksi koko myytin merkitys muuttuu muunnetussa versiossa. Kokonaisen kansakunnan sijaan aasa-jumalien uudelleenkirjoitettu versio eli Neuvosto käsittää vain ylintä valtaa pitävät yminmaalaiset. Myös kohdeteoksessa esiintyvä Mahti eli taikuus synnynnäisenä ominaisuutena eroaa merkittävästi perinnemyytteissä ilmenevästä opittavissa olevasta taikuudesta. Näiden lisäksi olen analysoinut korppien toimittavan kohdeteoksessa laajempaa tehtävää kuin alkuperäismyyteissä. Muunnellut versiot henkivät kuitenkin samanlaista mystiikkaa vanhojen myyttien kanssa.

Kandidaatintutkielma on kuitenkin jokseenkin suppea katsaus aiheeseen, näin ollen saadut tulokset voisivat hyvinkin olla erilaisia, mikäli luennassa olisi tukena enemmän skandinaavisen mytologian aineistoa. Jatkotutkimuksia ajatellen kohdeteoksesta löytyy vielä paljon ideoita, joita voisi syventää vaikkapa pro gradu -tutkielmassa. Tutkielmani aihetta olisi mielenkiintoista laajentaa koskemaan koko *Korpinkehät*-trilogiaa, jotta valitsemiini tulkintakohteisiin saisi monipuolisempaa sisältöä. Tulkintaosuuden lihavoittamiseksi analysoitavaksi voisi ottaa uusia elementtejä, joita ei tässä tutkielmassa ole käsitelty.

Erityisen kiinnostaviksi aiheiksi nimittäisin Rimen hahmoon liitetyn susi-symboliikan sekä tulkinnan alussa mainitsemieni kolmen rinnakkaismaailman keskinäisen vertailun. Jatkotutkimuksessa olisi myös tärkeää käsitellä skandinaavisen mytologian historiallista taustaa sekä myyttien uudistamista laajemmin, jotta teoriaosuus mahdollistaisi aiheeseen syventävän näkökulma. Myyttien lisäksi kohdeteoksessa riittää tutkittavaa kulttuurisen identiteetin ja valtarakenteiden näkökulmasta.

## Lähteet

### Kohdeteos:

Pettersen, Siri (2016) *Odininlapsi. (Odinsbarn, 2013.)* Suom. Eeva-Liisa Nyqvist. Helsinki: Jalava.

### Muut lähteet:

Attebery, Brian (2014) *Stories about stories: fantasy and the remaking of myth.* Oxford; New York: Oxford University Press.

Del Zotto, Carla (2015) From Asia to Scandinavia: The Myth of the Norse Gods Æsir. Teoksessa Fernandes, Ana Raquel; Serra, José Pedro & Fonseca, Rui Carlos (toim.) *The Power of Form: Recycling Myths.* (s. 57–66) Newcastle upon Tyne, England: Cambridge Scholars Publishing.

*Eddan jumalrunot.* (2016) Suom. sekä johdannolla ja selityksillä varustanut Tynni, Aale; kuvittanut Pitkänen, Veera. Lahti: Viides askel.

Hassler, Lynn (2008) *The raven: soaring through history, legend and lore.* Tucson, Arizona: Rio Nuevo Publishers.

Jackson, Rosemary (1981) *Fantasy: the literature of subversion.* London; New York: Routledge.

Legends & Chronicles (ei vuotta) *Viking Funerals Buriels and the Afterlife.* Haettu 8.4.2020 osoitteesta

<http://www.legendsandchronicles.com/ancient-civilizations/the-vikings/viking-funerals-buriels-and-the-afterlife/>



Lindow, John (2002) *Norse Mythology: A Guide to Gods, Heroes, Rituals, and Beliefs*. Oxford; New York: Oxford University Press.

Mitchell, Stephen A. (2011) *Witchcraft and magic in the Nordic Middle Ages*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Ross, Margaret Clunies (2010) *The Cambridge Introduction to the Old Norse-Icelandic Saga*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.

Steinby, Liisa (2010) Myytit menneisyyden ja nykyisyyden reflektoinnin keinona. Teoksessa Grönholm, Pertti & Sivula, Anna (toim.) *Medeiasta pronssisoturiin: kuka tekee menneestä historiaa?* (s. 110–135) Turku: Turun historiallinen yhdistys ry.

Vişovan, Cristina (2017) *Re-writing Old Norse Mythology - Siri Pettersen's Odinsbarn*. Diacronia. Haettu 2.3.2020 osoitteesta

<http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A27256/pdf>

Wienker-Piepho, Sabine (2004) Kansantarinat ja folklore fantasian maaperänä. (suom. Kovala, Urpo.) Teoksessa Blomberg, Kristian; Hirsjärvi, Irma & Kovala, Urpo (toim.) *Fantasian monet maailmat* (s. 32–55). Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

Wolf, Mark J. P. (2012) *Building Imaginary Worlds: The Theory and History of Subcreation*. New York; Abingdon, Oxon: Routledge.